

Algoritmusok és adatszerkeztek II.

4. gyakorlat

Tartalom:
Szélességi keresés

- ◊ Szorgalmi házi feladatok megoldása
- ◊ Szélességi keresés
- ◊ Lejátszás, példa
- ◊ Lejátszás, gyakorló feladatok
- ◊ Szélességi bejárás szomszédossági listával ábrázolt gráfon
- ◊ Út kiírása
- ◊ Irányítatlan gráf fa-e?
- ◊ Irányítatlan gráf páros-e?
- ◊ Szorgalmi házi feladat

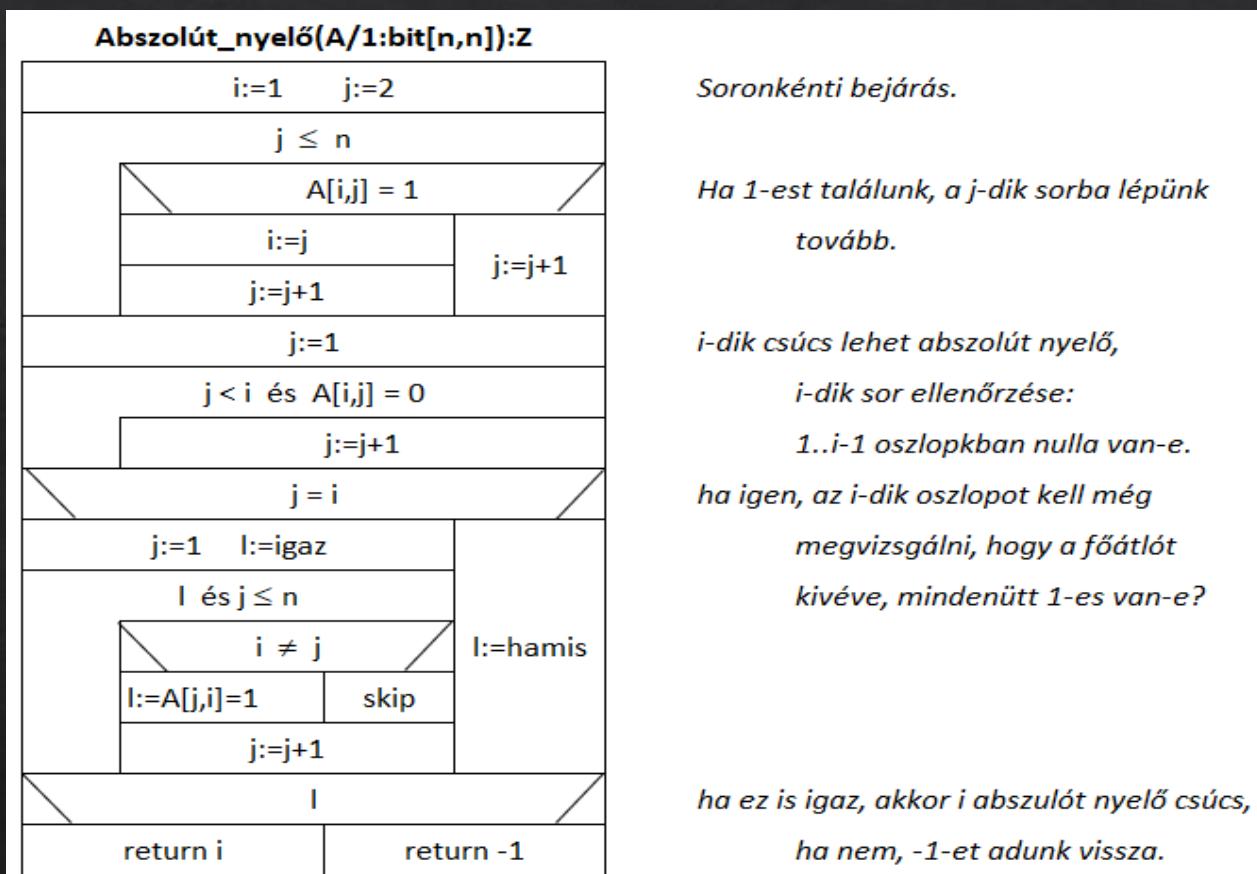
Abszolút nyelő csúcs

- ❖ Abszolút nyelő csúcs keresése irányított gráfban.
- ❖ Legyen $G=(V,E)$ egy irányított gráf. Csúcsmátrixszal ábrázolva az A mátrixban. Határozzuk meg van-e abszolút nyelő csúcsa a gráfnak, ha van, adjuk is meg a csúcsot.
- ❖ A gráf u csúcsát abszolút nyelőnek nevezzük, ha az u csúcs befoka $n-1$, kifoka pedig 0. Azaz minden más csúcsból létezik u -ba mutató él, viszont u -ból nem indul ki egyetlen él sem.
- ❖ A feladat tehát a következő: egy olyan i indexű sort kell találni a mátrixban, hogy a sor csak nullát tartalmaz, de ugyanakkor az i -dik oszlop a főátlót kivéve csupa 1-est tartalmaz.
- ❖ Könnyű találni $O(n^2)$ műveletigényű algoritmust: keresünk egy csupa nulla sort (ez $O(n^2)$), ha találtunk, ellenőrizzük a megfelelő oszlopot, hogy a főátlót kivéve csupa egyes-e, ez $O(n)$, összességében $O(n^2)$.
- ❖ Oldjuk meg $O(n)$ műveletigénnyel!

- ❖ Többfajta megoldás is lehet jó. Nézzük meg az alább közölt algoritmust egy konkrét példán: a 11-es csúcs abszolút nyelő, azt kell megtalálnunk $O(n)$ költséggel.
- ❖ Soronként fogunk haladni, amíg nullákat látunk, tovább lépünk a következő oszlopra.
- ❖ Ha az éppen vizsgált sorban találunk 1-est, akkor az a csúcs már biztosan nem lesz abszolút nyelő. Megnézzük az oszlop sorszámát, ahol az 1-est találtuk, és az oszlop sorszámának megfelelő sort vizsgáljuk tovább, de nem előlről, hanem annak főátló utáni első elemétől.
- ❖ Ha van abszolút nyelő csúcs, akkor az 1-esek bele fognak vinni a megfelelő sorba, és mivel ott csupa nulla van, a sor bejárása közben kilépünk a mátrixból.
- ❖ Ahol kiléptünk, az a sor a főátlótól kezdve csupa nulla ból áll, tehát a sornak megfelelő csúcs lehet abszolút nyelő. Le kell még ellenőrizni a sor elejét a főátlóig, hogy csupa nulla-e, illetve a mátrix megfelelő oszlopát, hogy csupa egyes-e (a főátlót kivéve).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	0	1									1		
2		0	0	1							1		
3			0								1		
4				0	0	0	1				1		
5					0						1		
6						0					1		
7							0	0	0	1	1		
8								0			1		
9									0		1		
10										0	1		
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
12											1	0	
13											1		0

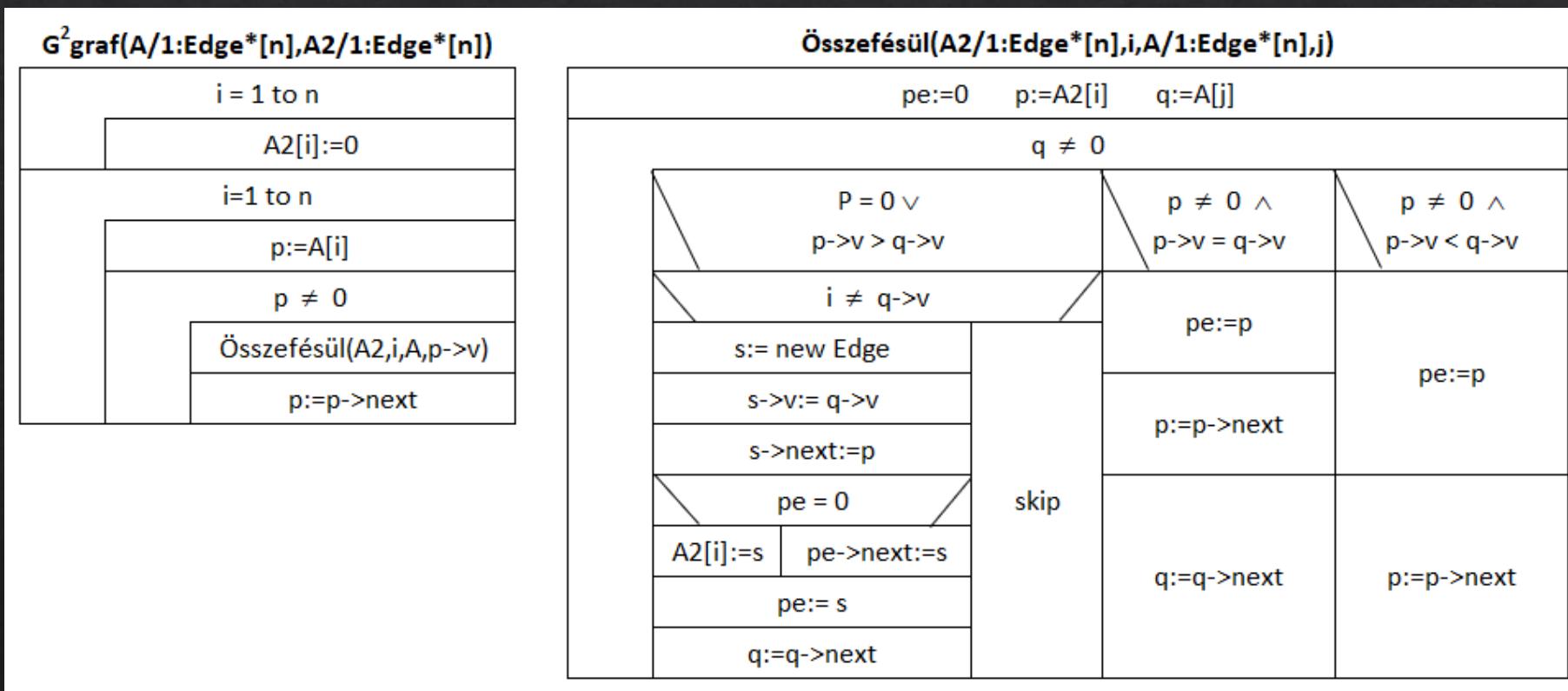
❖ Az algoritmus:

- ❖ Az algoritmus egy függvény, visszatérési értéke -1, ha nem talált abszolút nyelő csúcsot, ha talált, akkor az abszolút nyelő csúcs sorszámaival tér vissza.
- ❖ Műveletigény: az első ciklusban j minden két ágon eggyel növekszik, tehát műveletigénye: $\Theta(n)$ A második ciklus az i-dik sorban, a főátló előtti elemeket vizsgálja, így lépésszáma $O(n)$. A harmadik ciklus pedig az i-dik oszlopot vizsgálja, így ennek is $O(n)$ a műveletigénye. A három egymás utáni ciklus összességében $\Theta(n)$ műveletigényt jelent, így a kikötést teljesíti.

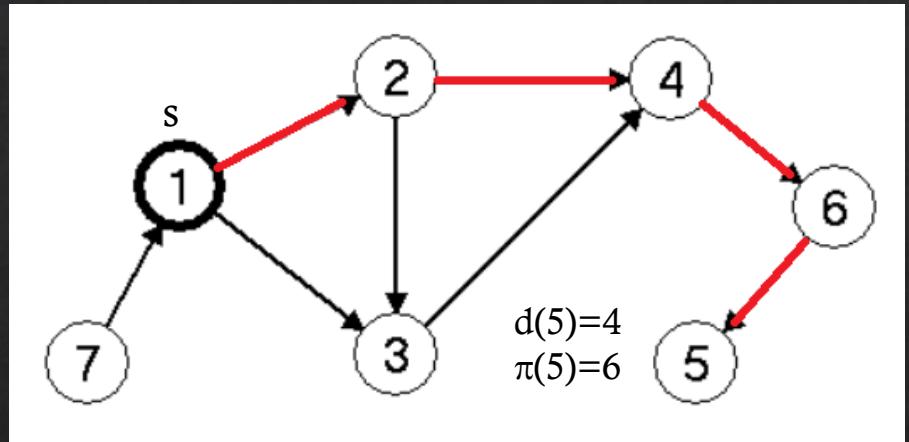
G2 gráf előállítása szomszédossági listás ábrázolással

- ◊ A[i] éllistában vannak i csúcs szomszédjai. Ezt egy p pointerrel járjuk be, p->v adja i szomszédját. Ha A[p->v] éllistán végig megyünk, az ott található csúcsok lesznek pontosan 2 távolságra az i csúcstól, tehát ezeket kell felvenni A2[i] listaiba. Kihasználva, hogy az éllisták rendezettek, ezt leghatékonyabban összefésüléssel oldhatjuk meg. A[p->v] listában szereplő csúcsokat fésüljük bele A2[i] listaiba, ügyelve arra, hogy hurok és párhuzamos élek ne keletkezzenek.
- ◊ Műveletigény: a főprogram első ciklusa $\Theta(n)$. A második ciklus $p := A[i]$ lépése szintén $\Theta(n)$, a belső ciklus viszont (m), hiszen az éleket járja be. A belső ciklusban fut le az összefésülés, mivel n csúcsa van a gráfnak, az összefésülő algoritmus $O(n)$ lépében végez. Összességében tehát $O(n+n*m) = O(n*m)$ műveletigényt kaptunk.

Szélességi keresés (szélességi bejárás)

- ◊ Milyen feladatot old meg?
- ◊ Az algoritmus a gráfokra használt egyik nevezetes bejáró algoritmus: egy tetszőleges kezdő csúcst megadunk, és az abból úttal elérhető csúcsokat felderíti. A felderített csúcsokhoz egy minimális hosszúságú utat állít elő a kezdőcsúcsból. Ha több ilyen út lenne, az egyiket.
- ◊ Eredmények:
 - ◊ $d(u)$: minimális út hossza (élszáma).
 - ◊ Értéke a kezdő csúcsra 0, ∞ , ha a csúcshoz nem vezet út a kiválasztott kezdőcsúcsból.
 - ◊ π : szülő csúcsot adja meg a kezdőcsúcs és az adott csúcs közötti legrövidebb úton (honnán érkezünk a csúcsba).
 - ◊ Értéke 0 a kezdőcsúcsnál, valamint azoknál a csúcsoknál, amelyek a kezdőcsúcsból nem érhetők el.

Milyen gráfokon használható?

- ❖ Tetszőleges (nem üres) gráfon használható:
 - ❖ irányított vagy irányítatlan
 - ❖ összefüggő, nem összefüggő

Csúcsok színezése

- ❖ A bejáró algoritmusok, hogy ne „körözzenek” gyakran színezést használnak.
- ❖ Színezés jelentése: egy csúcsnak három állapota lehet, ezt ábrázolja.
 - ❖ white - 'fehér' – még felderítetlen a csúcs, nem találkozott vele a bejárás,
 - ❖ grey - 'szürke' – már találkozott a bejárás a csúccsal, de még nem dolgozta fel,
 - ❖ black - 'fekete' – a csúcs feldolgozása befejeződött, 'kész' állapotú.

Már felderített, de még nem kész csúcsokat tároló adatszerkezet egy SOR

- ❖ A szürke csúcsok vannak a sorban, onnan kerülnek ki feldolgozásra, ez okozza a jellegzetes „szélességi köröket” a kezdő csúcs körül a bejárásnál.

Az algoritmus, és a műveletigénye

$(\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V}))$	Műveletigény MT(n,m)	Műveletigény mT(n,m)	$G=(V,E)$ $ V =n$ $ E =m$
$\forall u \in G.V$			
$d(u) := \infty ; \pi(u) := \otimes$	$\Theta(n)$	$\Theta(n)$	
$[\text{color}(u) := \text{white}]$			
$d(s) := 0 ; [\text{color}(s) := \text{grey}]$	$\Theta(1)$	$\Theta(1)$	
$Q : \text{Queue} ; Q.\text{add}(s)$	$\Theta(1)$	$\Theta(1)$	
$\neg Q.\text{isEmpty}()$			
$u := Q.\text{rem}()$	$\Theta(n)$	$\Theta(1)$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$		<i>csak a kezdőcsúcsot dolgozza fel a ciklus</i>	
$d(v) = \infty$	$\Theta(m)$		
$d(v) := d(u) + 1$			
$\pi(v) := u$		<i>nullaszor lefutó ciklus</i>	
$[\text{color}(v) := \text{grey}]$		<i>is lehet, ha nincs éle a gráfnak az s csúcsból</i>	
$Q.\text{add}(v)$			
$[\text{color}(u) := \text{black}]$			
	összesítve: $\Theta(n+m)$	összesítve: $\Theta(n)$	

Az absztrakt gráf típus

- ❖ A fejlécben található típusok jelentése $(\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V}))$
- ❖ A gráfok absztrakt algoritmusainak leírásához vezetjük a \mathcal{V} (vertex, azaz csúcs) absztrakt típust. A \mathcal{V} lesz a gráfok csúcsainak absztrakt típusa. Ez egy olyan elemi típus, amelyben minden csúcshoz tetszőlegesen sok, névvel jelölt címke társítható, és minden címkéhez tartozik valamelyen érték.
- ❖ A \mathcal{V} halmazt az algoritmusok implementációiban legtöbbször az N halmaz reprezentálja, egy n csúcsú gráf csúcsait pedig egyszerűen az $1..n$ vagy a $0..(n-1)$ halmaz, attól függően, hogy a tömböket egytől vagy nullától kezdve indexeljük. A csúcsokhoz tartozó címkéket gyakran tömbök reprezentálják.
- ❖ $d(u)$, $\text{color}(u)$, $\pi(u)$ például ilyen címkék a szélességi bejárásban.

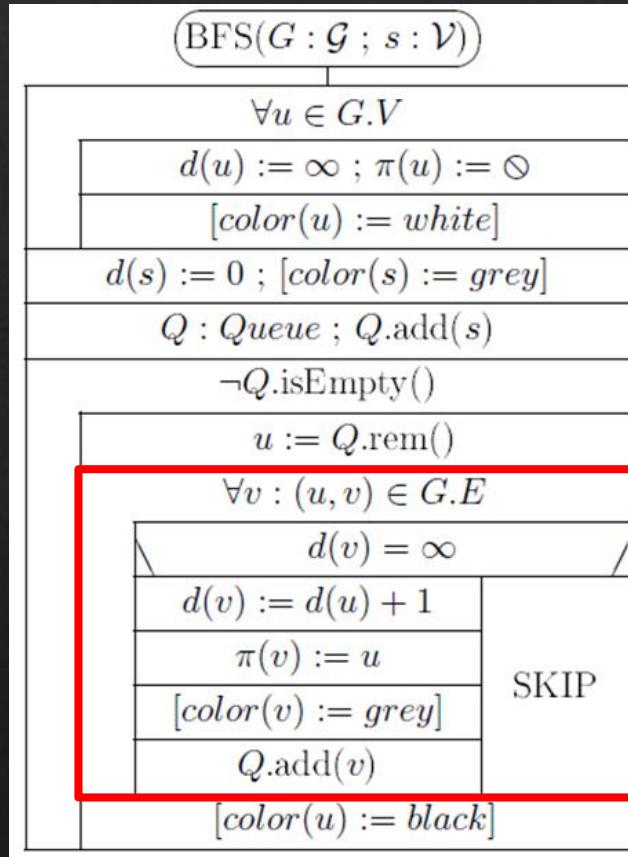
- ❖ Élek halmaza (\mathcal{E})

\mathcal{E}
$+ u, v : \mathcal{V}$

- ❖ Gráf típus (\mathcal{G})

\mathcal{G}
$+ V : \mathcal{V}\{\}$
$+ E : \mathcal{E}\{\} // E \subseteq V \times V \setminus \{(u, u) : u \in V\} // \text{edges}$

Hatékonyság és gráf ábrázolás összefüggése

- ❖ A $\forall (u,v) \in G.E$ ciklusban u szomszédjait dolgozza fel az algoritmus. Ez akár minden csúcsra lefutó ciklus lehet. Miért nem szabad úgy elképzelni ezt a ciklust, hogy az élek teljes halmazát bejárva keressük meg az (u,v) éleket?

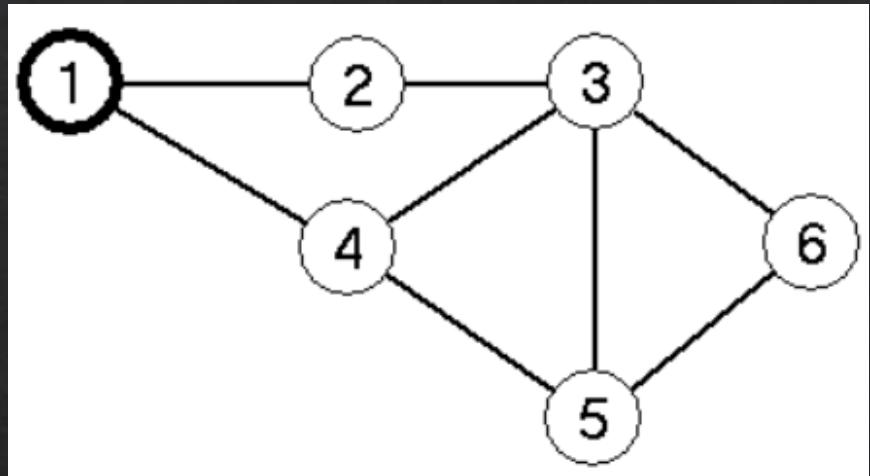
- Mert akkor egy menet $\Theta(m)$ lenne.
- Ha minden csúcsra végrehajtódik: $\Theta(n^*m)$ lenne a szélességi keresés műveletigénye, azaz $MT(n,m) = \Theta(n^*m)$
- Ami sűrű gráf esetén már $\Theta(n^3)$ lépésszámot jelent!

- ❖ **Ritka gráf, éllistás ábrázolás:**
 A[u] pointerű egyszerű listát kell bejárnia, ha minden csúcsra lefut, akkor is a műveletigénye csak: $\Theta(m)$
- ❖ **Sűrű gráf, csúcsmátrixos ábrázolás:**
 u szomszédainak feldolgozásához a mátrix u-dik sorát járja be, ha minden csúcsra lefut, akkor a műveletigény: $\Theta(n^2)$, de mivel sűrű gráfok esetén az élek száma: $m \in \Theta(n^2)$, így ez szintén $\Theta(m)$

A csúcsok mely jellemzője (címkéje) hagyható el az algoritmusból (d , π , color):

- ❖ color: általában kihagyható, mivel $d(u)=\infty$ vizsgálat helyettesíti a $\text{color}(u)=\text{white}$ vizsgálatot. A szürke és fekete szín sokszor helyettesíthető egy színnel (nem minden!), ha csak azt szeretnénk eldönteni, hogy a csúcs már látókörbe került, vagy sem. Azaz arra használjuk, nehogy többször is bekerüljön a sorba ugyanaz a csúcs, amivel végtelen ciklusba kerülne a bejárás.
- ❖ π : a szülő pointer elhagyható, ha nem kell az előállított útvonal a feladathoz.
- ❖ d : ha csak a bejárás részét használjuk az algoritmusnak, nem célunk a legrövidebb út hosszának ellőállítása, akkor d elhagyható, de ilyenkor a color mindenkor mindenkor szükséges, és gyakran minden állapot fontos: white, grey, black.

Mutassuk be a szélességi bejárás működését a megadott gráfon

- ◊ Kezdőcsúcs legyen az 1-es csúcs
- ◊ **FONTOS:** lejátszásnál a csúcs szomszédjait minden nagyság szerint növekvő sorrendben fogjuk feldolgozni!

BFS($G : \mathcal{G}$; $s : \mathcal{V}$)	
$\forall u \in G.V$	
$d(u) := \infty$; $\pi(u) := \emptyset$	
$[color(u) := white]$	
$d(s) := 0$; $[color(s) := grey]$	
$Q : Queue$; $Q.add(s)$	
$\neg Q.isEmpty()$	
$u := Q.rem()$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$	
$d(v) = \infty$	
$d(v) := d(u) + 1$	
$\pi(v) := u$	
$[color(v) := grey]$	SKIP
$Q.add(v)$	
$[color(u) := black]$	

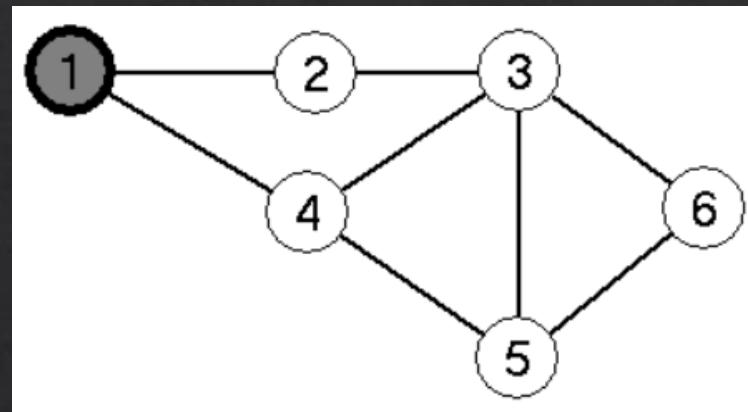
- ◊ Elindul az algoritmus, feltölti a kezdőértékekkel a gráf csúcsait (a csúcsokhoz tartozó címkéket).
- ◊ A sorba betesszük az 1-es csúcsot, színe: szürke.

```
(BFS( $G : \mathcal{G}$  ;  $s : \mathcal{V}$ ))

 $\forall u \in G.V$ 
   $d(u) := \infty$  ;  $\pi(u) := \odot$ 
  [color( $u$ ) := white]

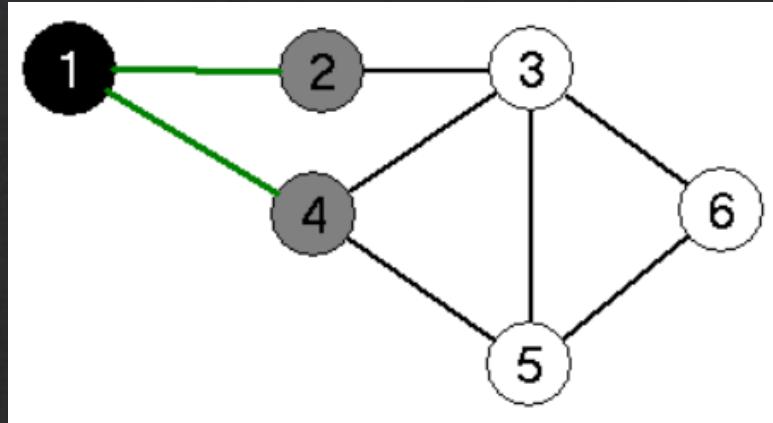
   $d(s) := 0$  ; [color( $s$ ) := grey]
   $Q : Queue$  ;  $Q.add(s)$ 
   $\neg Q.isEmpty()$ 

     $u := Q.rem()$ 
     $\forall v : (u, v) \in G.E$ 
       $d(v) = \infty$ 
       $d(v) := d(u) + 1$ 
       $\pi(v) := u$ 
      [color( $v$ ) := grey]
       $Q.add(v)$ 
      [color( $u$ ) := black]
```


Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
	0	∞	∞	∞	∞	∞	$< 1 >$	0	0	0	0	0	0

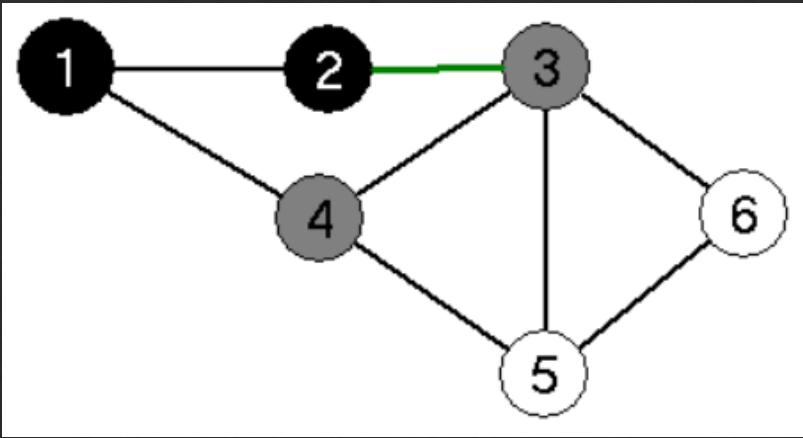
- ◆ Kiveszi a sorból az 1-es csúcsot.
- ◆ Szomszédok: 2 és 4
- ◆ Mindkettő fehér, szürkére színezi őket, d értékük $d(1)+1=1$, lesz, szülőjük 1.
- ◆ 2 és 4 bekerülnek a sorba.
- ◆ 1 színe fekete lesz

$\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V})$	
$\forall u \in G.V$	
$d(u) := \infty$; $\pi(u) := \odot$	
$[\text{color}(u) := \text{white}]$	
$d(s) := 0$; $[\text{color}(s) := \text{grey}]$	
$Q : \text{Queue} ; Q.\text{add}(s)$	
$\neg Q.\text{isEmpty}()$	
$u := Q.\text{rem}()$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$	
$d(v) = \infty$	
$d(v) := d(u) + 1$	
$\pi(v) := u$	SKIP
$[\text{color}(v) := \text{grey}]$	
$Q.\text{add}(v)$	
$[\text{color}(u) := \text{black}]$	

Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
1, d:0	0	∞	∞	∞	∞	∞	$< 1 >$	0	0	0	0	0	0
		1		1			$< 2;4 >$		1		1		

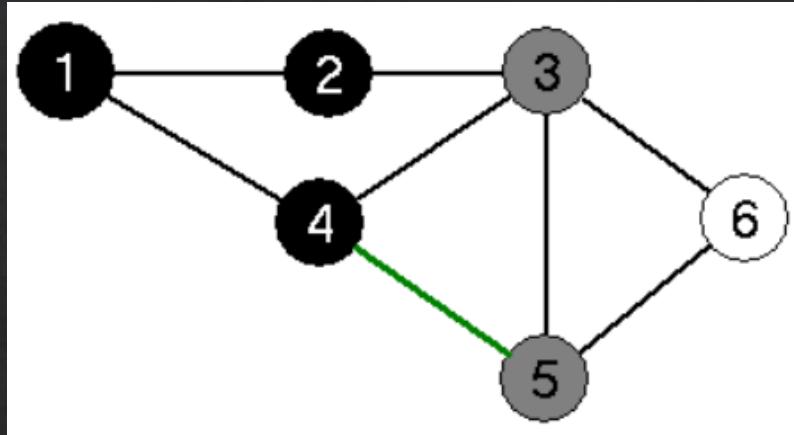
- ◆ Kiveszi a sorból az 2-es csúcsot.
- ◆ Szomszédok: 1 és 3
- ◆ 1 fekete, kész csúcs
- ◆ 3 fehér: szürkére színezi, d értéke $d(2)+1=2$, lesz, szülője 2.
- ◆ 3 bekerül a sorba, 2 színe fekete lesz.

$\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V})$	
$\forall u \in G.V$	
$d(u) := \infty$; $\pi(u) := \odot$	
$[\text{color}(u) := \text{white}]$	
$d(s) := 0$; $[\text{color}(s) := \text{grey}]$	
$Q : \text{Queue} ; Q.\text{add}(s)$	
$\neg Q.\text{isEmpty}()$	
$u := Q.\text{rem}()$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$	
$d(v) = \infty$	
$d(v) := d(u) + 1$	
$\pi(v) := u$	
$[\text{color}(v) := \text{grey}]$	SKIP
$Q.\text{add}(v)$	
$[\text{color}(u) := \text{black}]$	

Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
0	0	∞	∞	∞	∞	∞	$< 1 >$	0	0	0	0	0	0
1, d:0		1		1			$< 2;4 >$		1		1		
2, d:1			2				$< 4;3 >$			2			

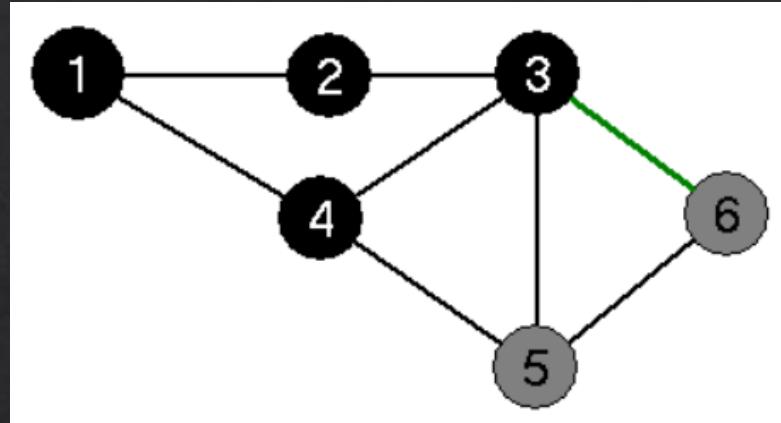
- ◆ Kiveszi a sorból az 4-es csúcsot.
- ◆ Szomszédok: 1 és 3 és 5
- ◆ 1 fekete, 3 szürke, skip ágon fut
- ◆ 5 fehér: szürkére színezi, d értéke $d(4)+1=2$, lesz, szülője 4.
- ◆ 5 bekerül a sorba, 4 színe fekete lesz.

$\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V})$	
$\forall u \in G.V$	
$d(u) := \infty$; $\pi(u) := \odot$	
$[\text{color}(u) := \text{white}]$	
$d(s) := 0$; $[\text{color}(s) := \text{grey}]$	
$Q : \text{Queue}$; $Q.\text{add}(s)$	
$\neg Q.\text{isEmpty}()$	
$u := Q.\text{rem}()$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$	
$d(v) = \infty$	
$d(v) := d(u) + 1$	
$\pi(v) := u$	
$[\text{color}(v) := \text{grey}]$	
$Q.\text{add}(v)$	
$[\text{color}(u) := \text{black}]$	

Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
1, d:0	0	∞	∞	∞	∞	∞	$< 1 >$	0	0	0	0	0	0
2, d:1		1		1			$< 2;4 >$		1		1		
4, d:1			2				$< 4;3 >$			2			
				2			$< 3;5 >$						4

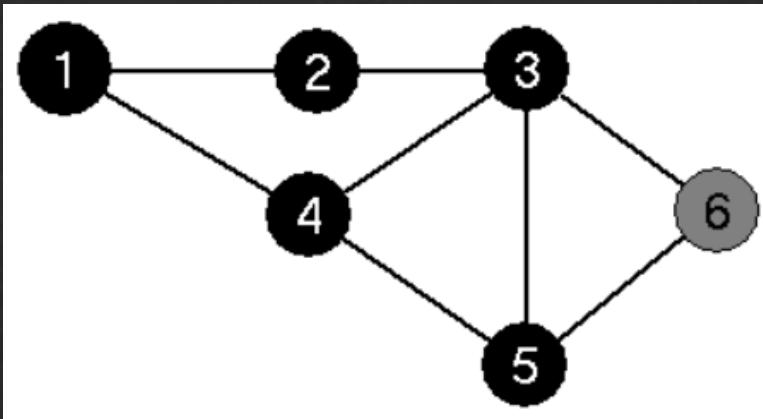
- ◆ Kiveszi a sorból a 3-as csúcsot.
- ◆ Szomszédok: 2, 4, 5 és 6
- ◆ 2 és 4 fekete, 5 szürke: skip ágon fut
- ◆ 6 fehér: szürkére színezi, d értéke $d(3)+1=3$, lesz, szülője 3.
- ◆ 6 bekerül a sorba, 3 színe fekete lesz.

$\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V})$						
$\forall u \in G.V$ $d(u) := \infty ; \pi(u) := \odot$ $[\text{color}(u) := \text{white}]$						
$d(s) := 0 ; [\text{color}(s) := \text{grey}]$ $Q : \text{Queue} ; Q.\text{add}(s)$						
$\neg Q.\text{isEmpty}()$ $u := Q.\text{rem}()$						
$\forall v : (u, v) \in G.E$ $d(v) = \infty$						
Kiterjesztett csúcs	1	2	3	4	5	6
	0	∞	∞	∞	∞	∞
	1, d:0		1	1		
	2, d:1			2		
Sor tartalma	1	2	3	4	5	6
	0	0	0	0	0	0
	1		1		1	
csúcsok π értékei	2					
						4
csúcsok d értékei				2		
						3
SKIP						
$d(v) := d(u) + 1$ $\pi(v) := u$ $[\text{color}(v) := \text{grey}]$ $Q.\text{add}(v)$						
$[\text{color}(u) := \text{black}]$						

Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
1, d:0	0	∞	∞	∞	∞	∞	< 1 >	0	0	0	0	0	0
2, d:1		1		1			< 2;4 >	1		1			
4, d:1					2		< 4;3 >		2				
3, d:2						3	< 5;6 >						3

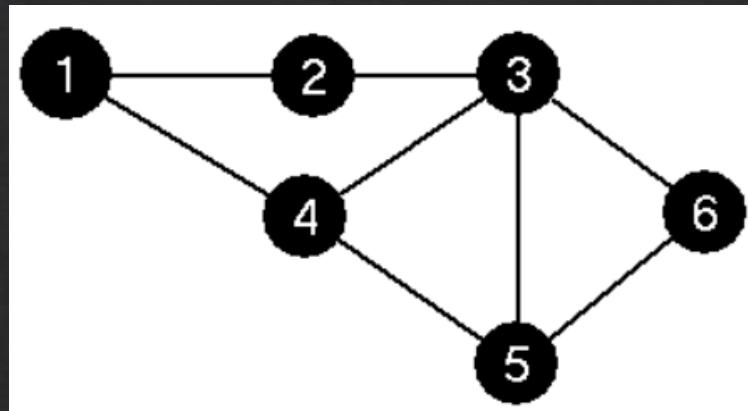
- ◆ Kiveszi a sorból a 5-ös csúcsot.
- ◆ Szomszédok: 3, 4 és 6
- ◆ 3 és 4 fekete, 6 szürke: skip ágon fut
- ◆ d és π értékek nem változnak
- ◆ 5 színe fekete lesz, a sorba nem kerül új csúcs

$\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V})$	
$\forall u \in G.V$	
$d(u) := \infty$; $\pi(u) := \odot$	
$[\text{color}(u) := \text{white}]$	
$d(s) := 0$; $[\text{color}(s) := \text{grey}]$	
$Q : \text{Queue}$; $Q.\text{add}(s)$	
$\neg Q.\text{isEmpty}()$	
$u := Q.\text{rem}()$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$	
$d(v) = \infty$	
$d(v) := d(u) + 1$	SKIP
$\pi(v) := u$	
$[\text{color}(v) := \text{grey}]$	
$Q.\text{add}(v)$	
$[\text{color}(u) := \text{black}]$	

Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
1, d:0	0	∞	∞	∞	∞	∞	$< 1 >$	0	0	0	0	0	0
2, d:1			2				$< 2;4 >$		1		1		
4, d:1					2		$< 3;5 >$					4	
3, d:2						3	$< 5;6 >$						3
5, d:2							$< 6 >$						

- ◆ Kiveszi a sorból a 6-os csúcsot.
- ◆ Szomszédok: 3 és 5
- ◆ Mindkettő fekete: skip ágon fut
- ◆ d és π értékek nem változnak
- ◆ 6 színe fekete lesz, a sorba nem kerül új csúcs

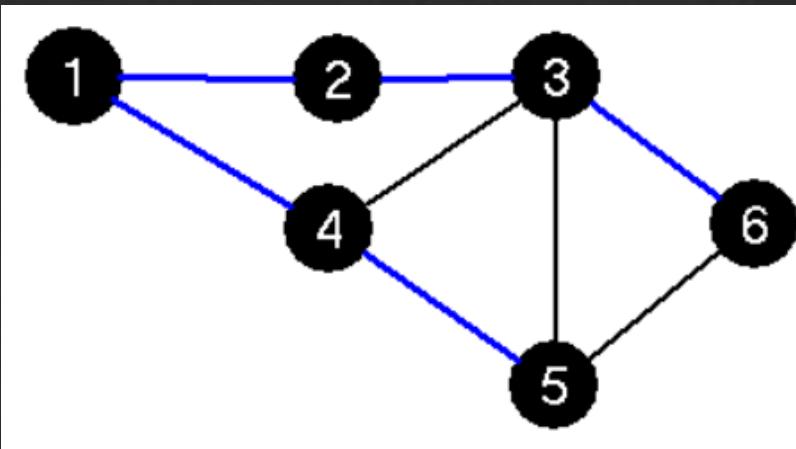

$\text{BFS}(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V})$	
$\forall u \in G.V$	
$d(u) := \infty$; $\pi(u) := \odot$	
$[\text{color}(u) := \text{white}]$	
$d(s) := 0$; $[\text{color}(s) := \text{grey}]$	
$Q : \text{Queue}$; $Q.\text{add}(s)$	
$\neg Q.\text{isEmpty}()$	
$u := Q.\text{rem}()$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$	
$d(v) = \infty$	
$d(v) := d(u) + 1$	SKIP
$\pi(v) := u$	
$[\text{color}(v) := \text{grey}]$	
$Q.\text{add}(v)$	
$[\text{color}(u) := \text{black}]$	

Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
	0	∞	∞	∞	∞	∞	$< \textcolor{red}{1} >$	0	0	0	0	0	0
1, d:0		1		1			$< \textcolor{red}{2}; 4 >$		1		1		
2, d:1			2				$< \textcolor{red}{4}; 3 >$			2			
4, d:1					2		$< \textcolor{red}{3}; 5 >$					4	
3, d:2						3	$< \textcolor{red}{5}; 6 >$						3
5, d:2							$< \textcolor{red}{6} >$						
6, d:3							$< >$						

- ◊ A sor üres, véget ért a főciklus.
- ◊ A csúcsok d és π értékeiből kiolvashatók az eredmények.
- ◊ Vizsgáljuk meg a kapott szélességi fát.

$(BFS(G : \mathcal{G} ; s : \mathcal{V}))$	
$\forall u \in G.V$	
$d(u) := \infty$; $\pi(u) := \odot$	
$[color(u) := white]$	
$d(s) := 0$; $[color(s) := grey]$	
$Q : Queue$; $Q.add(s)$	
$\neg Q.isEmpty()$	
$u := Q.rem()$	
$\forall v : (u, v) \in G.E$	
$d(v) = \infty$	
$d(v) := d(u) + 1$	SKIP
$\pi(v) := u$	
$[color(v) := grey]$	
$Q.add(v)$	
$[color(u) := black]$	

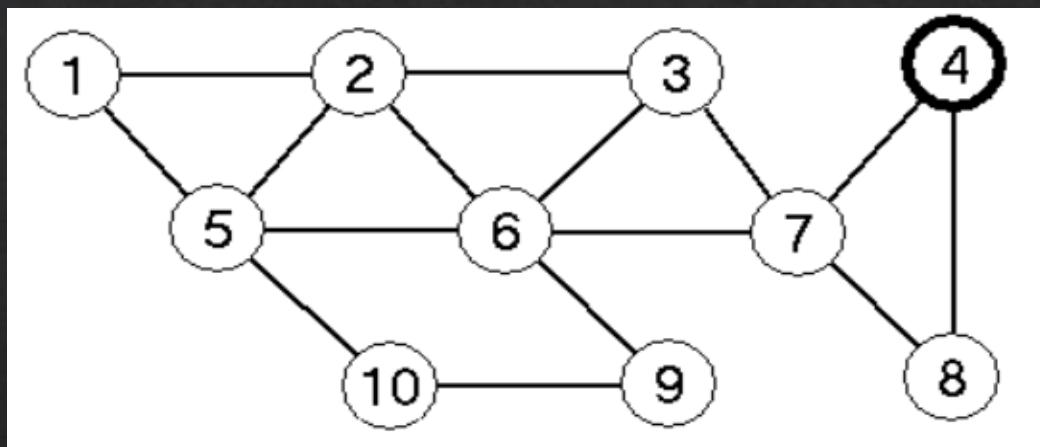

Kiterjesztett csúcs	csúcsok d értékei						Sor tartalma	csúcsok π értékei					
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
0	0	∞	∞	∞	∞	∞	$< 1 >$	0	0	0	0	0	0
1, d:0		1		1			$< 2;4 >$		1		1		
2, d:1			2				$< 4;3 >$			2			
4, d:1				2			$< 3;5 >$				4		
3, d:2					3		$< 5;6 >$					3	
5, d:2							$< 6 >$						
6, d:3							$< >$		0	1	2	1	4
	0	1	2	1	2	3							3

Vége

1. gyakorló feladat

- ❖ Az előző példához hasonlóan mutassuk be a szélességi bejárás algoritmusát az alábbi gráfpon:

Kezdő csúcs legyen a 4-es.

- ❖ Segítség: szelesseggyyakorlo.xlsx
- ❖ Rajzoljuk be a kapott szélességi fát a gráfba.

2. gyakorló feladat

- ◆ Egy ismeretlen gráfon lefuttattuk a szélességi bejárást. A szülő értékek ismertek, az alábbi táblázat szerintiek:

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

Adjuk meg az 5-ös csúcsba vezető utat!

A $\pi(5)$ értékből visszafelé indulva deríthatő ki az út:

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

$11 \rightarrow 5$

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

$7 \rightarrow 11 \rightarrow 5$

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

$2 \rightarrow 7 \rightarrow 11 \rightarrow 5$

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

$4 \rightarrow 2 \rightarrow 7 \rightarrow 11 \rightarrow 5$

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

4-es volt a kezdőcsúcs, tehát az út:

$4 \rightarrow 2 \rightarrow 7 \rightarrow 11 \rightarrow 5$

3. gyakorló feladat

- ❖ Egy ismeretlen gráfon lefuttattuk a szélességi bejárást. A szülő értékek ismertek, az alábbi táblázat szerintiek:

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

Rajzoljuk le a szélességi fát!

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

4-es a gyökér

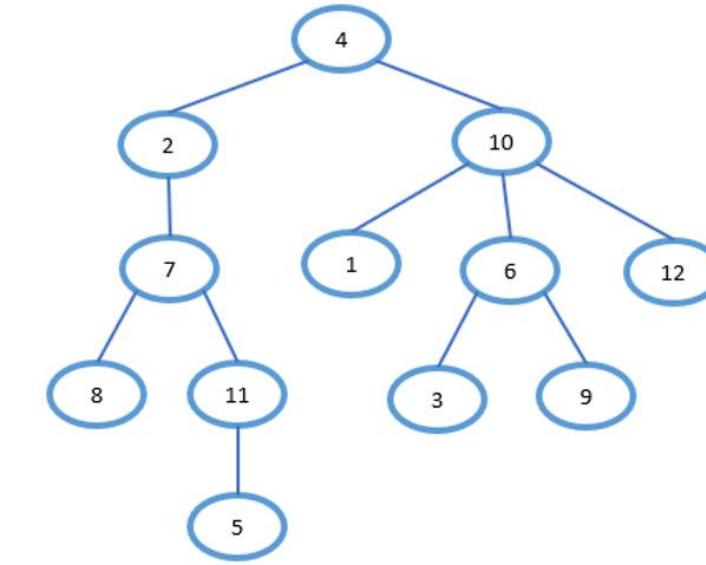
csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

a 4 gyerekei: 2 és 10

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	10	4	6	0	11	10	2	7	6	4	7	10

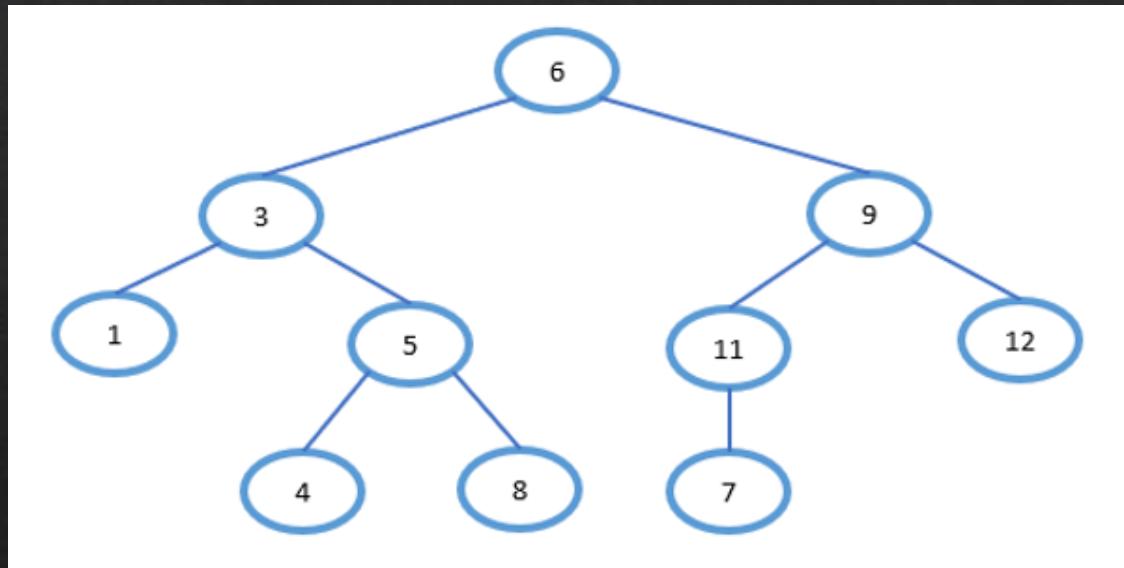
2 gyereke: 7 10 gyerekei: 1, 6 és 12

Ezt folytatva a szélességi fa:

csúcs:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
szülő:	3	0	6	5	3	0	11	5	6	0	9	9

- ❖ Mi lehetett a fa?
- ❖ Több nulla is van a szülő értékek között!
- ❖ Csak 6 lehetett a gyökér, mert 2 és 10 nem fordul elő szülőként.
- ❖ Azaz nem vezet út a 6-os csúcsból 2 és 10 csúcsokba.

Készítsük el a szélességi keresés algoritmusát csúcsmátrixos/szomszédossági listás ábrázolásra, tömböket használva d, pi, color értékekre.

❖ **Szomszédossági listás ábrázolással:**

- ❖ csúcsok nincsenek ábrázolva, az 1..n természetes számok, azonosítják őket,
- ❖ a szomszédossági listás ábrázolás az A/1:Edge*[n] tömbben van,
- ❖ a csúcsok d értékei a d/1:N[n] tömbben lesznek,
- ❖ a csúcsok π értékei a pi/1:N[n] tömbben lesznek,
- ❖ color-t nem használjuk.

Szélességi keresés szomszédossági listával ábrázolt gráfon

BFS(A/1:Edge*[n]; d/1:N[n]; pi/1:N[n]; s:1..n)

i = 1 to n	d[i]:=∞; pi[i]:=0
Q : Queue; d[s]:=0	
Q.add(s)	
¬Q.isEmpty()	
u:=Q.rem()	az u csúcs feldolgozása
p:=A[u]	az u csúcshoz tartozó lista első elemére
p ≠ 0	állítjuk a p pointer-t
v:= p->v	u szomszédja: p->v csúcs
d[v] = ∞	ha v csúcs még nem került az algoritmus látóterébe
d[v]:= d[u]+1	d[v] és pi[v] értéket kap
pi[v]:=u	v csúcs bekerül a sorba
Q.add(v)	p pointer tovább lép az u csúcs éllistáján
p:= p->next	

d és pi tömbök feltöltése

kezdő csúcs d-je legyen nulla

berakjuk a sorba a kezdő csúcsot

az u csúcs feldolgozása

az u csúcshoz tartozó lista első elemére

állítjuk a p pointer-t

u szomszédja: p->v csúcs

ha v csúcs még nem került az

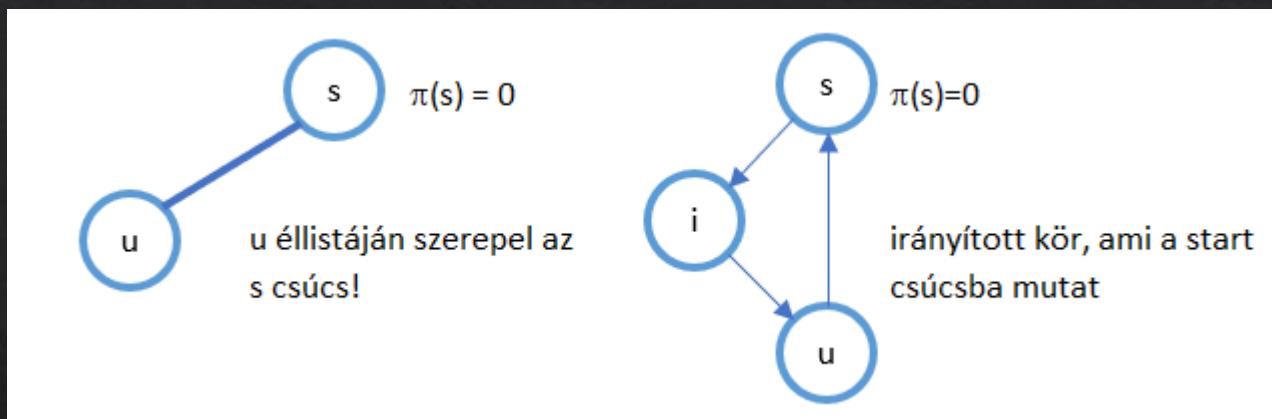
algoritmus látóterébe

d[v] és pi[v] értéket kap

v csúcs bekerül a sorba

Használhatnánk-e a
d[v] = ∞ feltétel
helyett a pi[v] = 0
feltételt?

- ❖ Válasz: nem
- ❖ A feltétel azt ellenőrzi, hogy az adott csúccsal találkoztunk-e már.
- ❖ Ha a csúcs $d(v) = \infty$, az akkor és csak akkor fordul elő, ha a csúcsot eddig még nem fedeztük fel.
- ❖ Viszont $\pi(v)=0$ nem jelenti azt, hogy a csúccsal még nem találkoztunk!

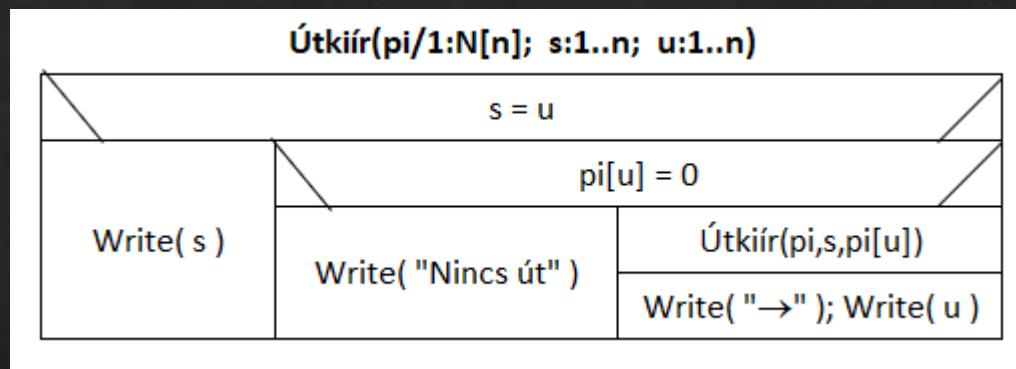

4. gyakorló feladat

- ❖ Készítsük el a szálességi bejárás algoritmusát csúcsmátrixszal ábrázolt gráfra.
- ❖ Vizsgáljuk meg a kapott algoritmus műveletigényét!

Út kiíró algoritmus

- ❖ A csúcsokat 1..n azonosítja, szülő értékeket egy pi[1:N[n]] tömb, s a kezdőcsúcs, u pedig az a csúcs, amelybe az utat ki akarjuk íratni. Figyeljünk a következőkre: u=s előfordulhat, illetve lehet, hogy a bejárás nem talált utat az u csúcsba, ekkor az algoritmus azt írja ki, hogy „Nincs út.” Az úton a csúcsok közé írunk egy „→” karaktert.
- ❖ Rekurzív változat:

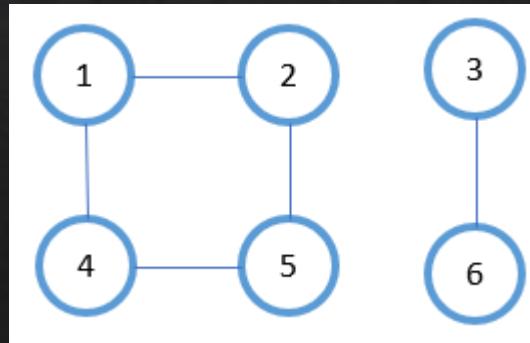
- ❖ Gyakorló feladatként készítsük el az iteratív változatot (verem segítségével)!

Szélességi kereséssel megoldható feladatok

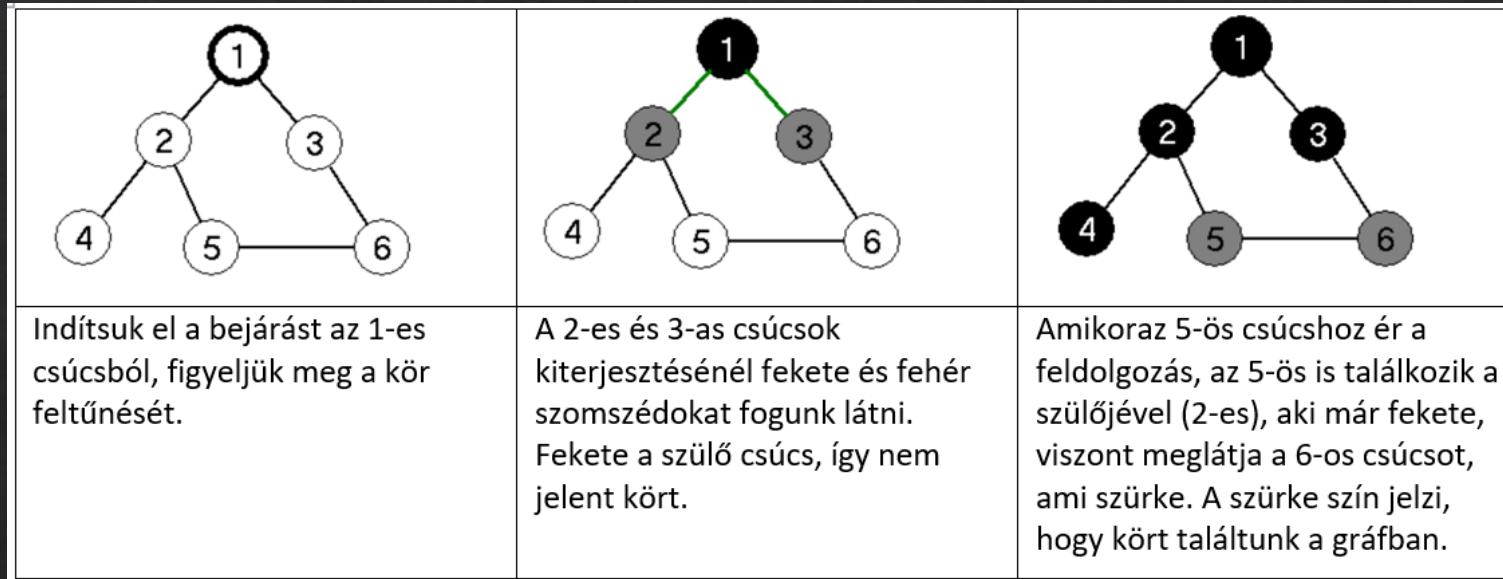
- ❖ Számos gráfokkal kapcsolatos feladat megoldásának alapja lehet a szélességi bejárás.
Nézzünk meg példaként néhány ilyen feladatot:
 - ❖ Adott egy tetszőleges irányítatlan gráf, döntsük el, hogy fa-e!
 - ❖ Adott egy tetszőleges irányítatlan, összefüggő gráf, döntsük el, hogy páros-e!
 - ❖ Adott egy tetszőleges irányítatlan gráf, döntsük el, hogy páros-e! A gráf nem biztos, hogy összefüggő!

Irányítatlan gráf fa-e?

- ❖ A csúcsokat 1..n azonosítja, a gráf az A/1:Edge*[n] tömbben van ábrázolva. Csak a color-t fogjuk használni. Legyen szín={white, grey, black} típus.
- ❖ Fának tekintjük azt az irányítatlan gráfot, amely összefüggő és nem tartalmaz kört. Tehát ezt a két tulajdonságot kell ellenőriznünk.
- ❖ Felmerül a következő egyszerű ötlet: nincs is szükség bejárásra, tudjuk, hogy n csúcsa van a gráfnak, számoljuk hátról meg az éleket, n-1 él esetén nem lehet benne kör.
- ❖ Jó ez?
- ❖ Sajnos ez nem teljesen igaz, mert nem tudjuk, hogy a gráf összefüggő-e. Itt van egy egyszerű példa 6 csúcsra, a gráf 5 élt tartalmaz, és nem fa.

- ◆ Be kell járnunk tehát a gráfot, meg kell vizsgálni, hogy bejárás közben találunk-e kört létrehozó élt, ha nem találkoztunk ilyen éellel, akkor végül még azt kell ellenőrizni, hogy minden csúcsot meglátogattuk-e.
- ◆ Kör észlelése bejárás közben:

- Tehát egy (u,v) él feldolgozása közben azt kell figyelni majd, hogy $\text{szin}[v] = \text{grey}$.
- Ez például egy olyan feladat, ahol két szín nem lenne elég, szükség van a háromféle színre. Megjegyezzük, hogy két szín elég abban az esetben, ha a szülőt nyilvántartó π tömböt még betesszük az algoritmusba, ekkor (u,v) él kört hoz létre, ha $\text{szin}[v] \neq \text{white}$ és $v \neq \pi[u]$.
- Azt, hogy minden csúcsot meglátogattunk-e, egyszerű számlálással fogjuk ellenőrizni: bevezetünk egy számlálót, mely a feldolgozott csúcsokat megszámolja. Ha ez végül n , akkor minden csúcsot feldolgoztunk.

A megoldás

Fa_e(A/1:Edge*[n]) : Bool

color:szin[1..n] //color, szin típusú tömb létrehozása				
$i = 2 \text{ to } n$				
szin[i]:= white				
Q : Queue	szin[1]:=grey			
Q.add(1)	fa:=igaz	c:=0		
fa \wedge $\neg Q.isEmpty()$				
u:=Q.rem()	c:=c+1			
p:= A[u]				
fa \wedge p $\neq 0$				
v:= p->v				
szin[v]=white	szin[v]=grey	szin[v]=black		
szin[v]:=grey	fa:=hamis	skip		
Q.add(v)				
p:=p->next				
return (fa \wedge c=n)				

szin={white,grey,black}

az 1-es csúcsból indítjuk az algoritmust, a többet fehérre állítjuk

szokásos lépések, fa logikai változó fogja a ciklusokat leállítani, ha a gráf nem fa

c-ben számoljuk a feldolgozott csúcsokat

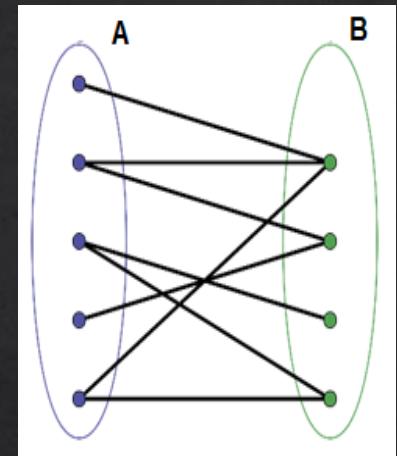
fehér szomszéd esetén folytatódik a bejárás, szürke szomszéd kört jelent, a gráf nem fa, fekete szomszéd a csúcs "szülője", nem jelent kört.

ha fa igaz maradt, és minden csúcsot feldolgoztunk, a gráf fa

Adott egy irányítatlan összefüggő gráf, döntsük el a szélességi bejárás segítségével, hogy a gráf páros gráf-e.

Egy irányítatlan $G=(V,E)$ gráfot akkor nevezünk párosnak, ha a gráf csúcsait két halmazba ($V=A \cup B$) tudjuk osztani úgy, hogy tetszőleges (u,v) él esetén az él végpontjai nem esnek ugyanabba a halmazba, azaz $u \in A$ esetén $v \in B$, vagy fordítva.

- ❖ Elsőként tegyük fel, hogy a gráf összefüggő (ez nem szükséges feltétele a párosságnak). Szélességi bejárást fogunk használni.
- ❖ Három színnel színezzük a gráf csúcsait, kezdetben mindenki fehér. Amikor egy csúcs látókörbe kerül, piros vagy kék színű lesz, attól függően, hogy milyen színű az a csúcs, amelynek szomszédjaként rátaláltunk.
- ❖ A szomszédok vizsgálatánál pedig ellenőrizni kell, hogy nincs-e ugyanolyan színű szomszéd, mint az éppen kiterjesztett csúcs színe, mert ez azt jelentné, hogy a gráf nem páros.
- ❖ Az algoritmus páros gráf esetén megad egy lehetséges osztályozást is a csúcsokon: „A” lesz például a kék csúcsok halmaza, „B” pedig a piros csúcsoké.
- ❖ A színeket a 0,1,2 egészekkel fogjuk ábrázolni. Csak a color-t használjuk, d, π nem lesz.
- ❖ Ábrázolástól függetlenül, az absztrakt gráf típuson oldjuk meg a feladatot.

A megoldás

Páros_e(G: \mathcal{G}) : Bool	
$\forall u \in G.V$	color(u) = 0
Q : Queue	
s legyen G.V tetszőleges csúcsa	
color(s):=1	Q.add(s)
$\neg Q.isEmpty()$	
u:= Q.rem()	
$\forall v: (u,v) \in G.E$	
color(v)=0	
color(v):=	color(v)=color(u)
(color(u) mod 2)+1	
Q.add(v)	return false
	skip
return true	

Minden csúcsot fehérre színezünk.
színek: 0-white; 1-blue; 2-red

Választunk egy tetszőleges csúcsot kezdő csúcsnak, kékre festjük, és berakjuk a sorba.

u lesz a következő kiterjesztett csúcs, szomszédjainak színe szerint:
fehér: ellentett színre állítjuk, és berakjuk a sorba,
ugyanolyan színű, mint u: a gráf nem páros,
ellentett színű: mehet tovább

Piros és kék színűek a csúcsok, a gráf páros.

Vizsgáljuk meg úgy a párosságot, hogy nem tudjuk a gráfról, hogy összefüggő-e.

- ❖ Ha a gráf nem összefüggő, akkor összefüggő komponensekből áll. Ha minden egyes komponenst megvizsgálunk az előbbi módszerrel, és ha mindegyik páros, a gráf páros.
- ❖ Két szintre bontjuk az algoritmust, a szélességi bejárást egy külön algoritmusba kiemeljük.
- ❖ A megoldás felső szintje gondoskodik a kezdeti fehér szín beállításról minden csúcsra. Majd összefüggő komponensenként megvizsgálja, hogy páros-e a komponens vagy sem, és ezt összegzi. Ezt úgy fogja csinálni, hogy sorba veszi a csúcsokat, és ha fehér színűt talál, akkor az egy még nem feldolgozott komponens egy tetszőleges csúcsa: elindít belőle egy színezést, hogy megvizsgálja páros-e.
- ❖ A színezés a szélességi bejárást használja. Az összefüggő komponens bármely csúcsából indítható, megpróbálja piros/kék színekkel kiszínezni a komponens csúcsait. Igazzal vagy hamissal tér vissza aszerint, hogy sikeres volt-e a színezés, vagy nem.
- ❖ Visszatérve a felső szintű algoritmusba, ha a komponens páros volt, mehet tovább a csúcsok felsorolása: ha van még fehér csúcs, abból indul egy újabb szélességi színezés. Ha viszont a megvizsgált a komponens nem páros, az algoritmus leáll és nemleges választ ad.

A megoldás:

Páros_e($G : \mathcal{G}$) : Bool	
$\forall u \in G.V$	color(u) = 0
$\forall u \in G.V$	color(u) = 0
paros:=Szinez(G,u)	skip
paros	skip
skip	return false
return true	

Csúcsokat fehérre állítjuk.

Csúcsonként vizsgálódik,
ha egy fehér csúcsot lát,
elindít egy színezést.

Ha színezés sikertelen, a gráf
nem páros.

Minden csúcs ki van színezve, a
gráf páros.

Szinez($G : \mathcal{G}, s : \mathcal{V}$) : Bool	
Q : Queue	
color(s):=1	Q.add(s)
$\neg Q.isEmpty()$	
u:= Q.rem()	
$\forall v: (u,v) \in G.E$	
color(v)=0	
color(v):=	color(v)=color(u)
(color(u) mod 2)+1	
Q.add(v)	return false
	skip
return true	

A szélességi bejárást használva, megpróbálja
az s -ből elérhető csúcsokat piros és
kék színnel kiszínezni.

Szomszédok vizsgálata az előbb látottak szerint.
Azonos színű szomszéd esetén ez a komponens
nem páros.

Ez az összefüggő komponens páros.

Szorgalmi házi feladat

- ❖ Sokszor meglepő feladatoknál válik be a szélességi keresés. Első hallásra a feladatnak semmi köze a gráfokhoz. Egy ilyen érdekes feladat a következő:
- ❖ Adott egy tetszőleges méretű sakktábla, tehát most nem a 8×8 -as táblára kell gondolni, hanem egy $n \times m$ -es $n > 0$ és $m > 0$ méretű táblára. Ennek egy adott (i_1, j_1) kockáján áll egy huszár. El kell juttatni egy (i_2, j_2) kockára, szabályos lépésekkel. Minimum hány lépésre van szüksége a huszárnak, hogy eljusson a start kockáról a cél kockára?
 - ❖ Mi köze van a feladatnak a szélességi bejáráshez?
 - ❖ Mindig megoldható?
 - ❖ Több út is lehetséges, melyik az igazi?

